

הר הבית

הטענות נגד העליה
לחר הבית, והתשובות

"לשם יחוד"
לעליה לחר הבית

יו"ל בס"ד ע"י
מכון בריתי יצחק
עיה"ק עמנואל ת"ו
שנת תשפ"א

הר הבית

הטענות נגד העליה, והתשובות "לשם יחוד"

הקדמה

בענין מצוות העליה להר הבית • אנו מצווים לקיים למרות
חששות למכשולים • טעות יסודית של "פטור" ממצוות
לפני ביאת משיח

"לשם יחוד" לעליה להר הבית

בו מפורטים המצוות שמקיימים בעליה להר הבית

בענין העליה להר הבית

גדולי ישראל שתמכו בעלייה • עליית הרמב"ם להר הבית
• ברדב"ז מפורש ההיתר לעליה להר הבית, הובא בשערי
תשובה • נכד הרא"ש, הרב מאיר אלדבי זצ"ל, בחשיבות
תפילה בהר הבית • מכתב הגאון ר' שריה דבליצקי זצ"ל
על בקשה להתיר עליה להר הבית • הבהרה בענין • הרב
שמואל הורביץ זצ"ל, מרבני ברסלב • דברי הגאון ר' ישראל
יעקב פישור זצ"ל על היתר כניסה להר הבית

הטענות נגד העליה, והתשובות

[טענה א] העולה להר הבית חייב כרת, משום שכולנו טמאי
מת [טענה ב] אנחנו לא יודעים איפה העזרה [טענה ג]
חשש זיבה, שצריך ז' נקיים ומים חיים [טענה ד]
השר משה מונטיפיורי עלה להר הבית, והחרימו אותו
בגלל זה [טענה ה] יש חשש שיעלו בטעות למקום
שחייב כרת. [טענה ו] יש לחשוש שאחרים יעלו שלא
כדין [טענה ז] מותר לעלות רק לצורך מצוה, וכעת אין
בזה מצוה [טענה ח] התגרות באומות, ומכנים סכנה
לכלל ישראל [טענה ט] גדולי ישראל אסרו את העליה
[טענה י] הרבנות הראשית אסרו, וצריך לשמוע לרבנות
הראשית [טענה יא] אנחנו לא ראויים [טענה יב] אלו
שעולים הם מהשוליים של החברה

נספח: השב"כ בעד עליית יהודים להר הבית

הקדמה בענין מצוות העליה לזהר הבית

הזהירו הט"ז והפר"ח (סי' תקפח) שזה רק כשלא עוקרים לגמרי המצווה, אבל לעקור לגמרי המצווה, זה המכשול הכי גדול. [נראה להלן דברי הריטב"א (ראש השנה, דף ל"ב ע"ג)].

וע"ע רש"י על הפסוק **וַיָּבֹז עֲשׂוֹ אֶת הַבְּכֹרָה** (בראשית, כה) [1].

ובן להחזיק מקום בירושלים בשליטת ישראל, עושים אף שיצא מכשול מזה בלאוין מן התורה, כמו שכתבו תוס' בשבועות (דף נ"ז ע"ב), וז"ל: אלא בבני גולה – אף על פי שהיה הדבר בא לידי תקלה, הכניסוה, כדי שימסרו עצמם עליהם יותר כשיש בה שם קדושה (כרמלני צדק במאמר עליוה לזהר הבית דומנינו).

ויש להאריך בזה, שבעצם כל מצוה יש איזה חשש מכשול, ומי"מ לא עוקרים מצווה בגלל זה, אבל אכמ"ל, ונביא רק דוגמא אחת הכי חריפה, מצאנו בגמרא ברכות (דף י"ט ע"ב) בענין חזקיה מלך יהודה: הביא יסורים על חזקיהו, ואמר לו לישעיהו: לך ובקר את החולה, שנאמר (ישעיהו, לח, ה) **בַּיָּמִים הֵּהֶם חָלָה חֲזַקְיָהוּ לְמוֹת, וַיָּבֹא אֵלָיו יִשְׁעִיָּהוּ בֶן-אֲמוּץ הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר ה' (צב-אות) צו לְבִיתְךָ כִּי מֵת אֲתָה וְלֹא תִחְיֶה וְגו'.** מאי 'כִּי מֵת אֲתָה וְלֹא תִחְיֶה' – מֵת אֲתָה – בעולם הזה, וְלֹא תִחְיֶה – לעולם הבא. אמר ליה: מאי כולי האי? אמר ליה: משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה: משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה: בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא – לעביד.

וא"כ עיקר הנושא אם יש לחשוש מפני מכשולים, הוא אם יש לנו כעת חיוב לקיים [ויותר מזה, חיוב גדול מאוד], או שזה לא מצווה כעת. וכל מה שמבינים יותר את החיוב, מבינים גם שצריך להיכנס לחששות שיכולים להיווצר בעקבות זה.

טעות יסודית של "פטור" ממצוות לפני ביאת משיח

ואחד מן הסיבות שרוב רובם של גדולי ישראל לא מחשיבים מצווה זו בתוך חיוב המצוות, הוא כמו שביאר הגאון ר' מנדל שפרן שליט"א (הוצא בהקדמה של ספר משיכיר, הוצא בלוצר הסכמה, וראה כאן), שיש כלל גדול אצל רוב

במצוות עליה לזהר הבית שהוא אחד מיסודי הדת, להתקרב להקב"ה בתפילה שם, ולהתכונן להקרבת קרבנות, ולבנין בית המקדש, ולהכין המקום בשליטת עם ישראל. ומצד שני יש גם זהירות וחיובים שלא להכשל במה שהתורה מזהירה, כי כל מקום שהוא מקודש מחבירו, חיובי הזהירות הם יותר חמורים. ועם כל גודל המצוות, יש בכל זאת הרבה מתנגדים לזה, ובעיקר הטענה הוא בגלל שיש גם חששות של קלקולים בענין זה.

אנו מצווים לקיים למרות חששות למכשולים

אולם זה כלל גדול בכל מצוה, שאנו מצווים לקיים, על אף שיש חשש מכשולים. ולדוגמא, באיסור כרת של פיגול נותר וטמא, כל זמן שלא מקריבים קרבנות, אף אחד לא נכשל בעוון פיגול נותר וטמא, וכן בהקרבת בעלי מומין למזבח, וכשיקריבו קרבנות יש חשש שיכשלו בזה.

ומצאנו בנביא מלאכי בתחילת ימי בית שני שצעק על עם ישראל בכלל ועל הכהנים בפרט, שמקריבים בעלי מומין למזבח, ועוד הרבה מכשולים בדיני הקרבת קרבנות, עד שהזהיר שהיה מן הראוי לסגור את בית המקדש, ועם כל זאת לא עלה בדעתו למעשה לסגור את בית המקדש.

כמ"ש (מלאכי, ח, ו) **בֵּן יִכְבֵּד אֲב וְעַבֵּד אֲדֹנָיו, וְאִם אֲב אֲנִי אֵיהָ כְבוֹדִי וְאִם אֲדֹנִים אֲנִי אֵיהָ מוֹרָאִי אֲמַר ה' צָב-אוֹת לָכֵם הַכֹּהֲנִים בּוֹזִי שְׁמִי וְאֲמַרְתֶּם בְּמִה כְּזִינוּ אֶת-שְׁמִי:** (ח) **מְגִישִׁים עַל מִזְבְּחִי לֶחֶם מְגָאֵל וְאֲמַרְתֶּם בְּמִה גְּאֻלְנוּךָ, בְּאֲמַרְכֶּם שְׁלַחַן ה' נִבְזָה הוּא:** (ט) **וְכִי תִגְשׁוּן עוֹר לִזְבַּח אֵין רָע וְכִי תִגִּישׁוּ פֶסֶח וְחִלָּה אֵין רָע, הִקְרִיבְהוּ נָא לִפְתָּחֲךָ הַיְרָצֶף אוֹ הַיִּשָּׂא פְנֶיךָ אֲמַר ה' צָב-אוֹת:** (י) **וְעֵתָה חִלּוּ נָא פְנֵי אֲ וַיִּחַנְנוּ, מִיִּדְכֶם הִיתָה זֹאת הַיִּשָּׂא מִכֶּם פְּנִים אֲמַר ה' צָב-אוֹת:** (י) **מִי גַם בְּכֶם וַיִּסְגֹּר דְּלָתִים וְלֹא תֹאִירוּ מִזְבְּחִי חֲנָם, אֵין לִי חֶפֶץ בְּכֶם אֲמַר ה' צָב-אוֹת וּמִנְחָה לֹא אֶרְצֶה מִיִּדְכֶם.**

והרי הוא אחד מן הנביאים שהנהיג הקרבת קרבנות, ולא סגר את בית המקדש.

אלא ודאי שלא מבטלים מצוות בגלל שיצא מכשולים מזה.

ואף שמצאנו שלפעמים ביטלו חז"ל מצוות מפני מכשולים, כמאמר חז"ל ביבמות (דף ס"ז ע"ב) **יש כח ביד חכמים לעקור מצוה מן התורה בשב ואל תעשה, ומשום זה ביטלו שופר ולולב, שחל בשבת, מפני מכשול שמא יבוא להוציא ד' אמות ברשות הרבים.** **אולם** כבר

[1] וז"ל: (ל) **הִנֵּה אֲנִכִּי הוֹלֵךְ** – (מתנודדת והולכת היא הבכורה שלא תהא כל עת העבודה בבכורות, כי שבט לוי יטול אותה. ועוד) אמר עשו מה טיבה של עבודה זו, אמר לו כמה אזהרות ועונשין ומיתות תלוין בה, כאותה ששנינו (שביעות, דף לו ע"ב) 'אלו הן שבמיתה, שתויין יין, ופרועי ראש'. אמר אני הולך למות על ידה, אם כן מה חפץ לי בה: (לד) **וַיָּבֹז עֲשׂוֹ** – העיד הכתוב על רשעו שביזה עבודתו של מקום:

אלא כשהקב"ה יעשו לנו מופתים וישועות. וזה כולל גם שלא יאמר שאין אנו מקיימים איזה מצוה אלא כשיבוא משיח ואלהיו וכו'. וזה כוונת אליהו ומשיח שאמרו היום אם בקליו תִּשְׁמְעוּ, שלא לעשות תנאי באיזה מצוה שלא תקיימו עד שיבואו משיח ואלהיו, אלא שצריך לקיים כשזה אפשרי, ואח"כ יבואו אליהו ומשיח. (כרחצנו צענין זה במאמר אליהו הנביא ומשיח, הנחלוקה תבוא היום אם בקליו תשמעו).

והדברים מבוארים היטב בדברי הרמב"ם (אגירת השמד, ד"ה וכתנלות) וז"ל: אלה שמפתים עצמם ואומרים שיעמדו במקומם עד שיבא המלך המשיח לארץ המערב, ואז יהיו יוצאים והולכים לירושלים, איני יודע איך יבטל מהם זה השמד, אלא עוברים הם ומחטיאים זולתם, ובכמותם אמר הנביא עליו השלום (ירמיהו, ע"ו, יד, ח, יא): "וְיִרְפְּאוּ אֶת שִׁבְרֵי בְּתוּלָה עַל נֶקֶלָה לְאִמֵּר שְׁלוֹם שְׁלוֹם, וְאֵין שְׁלוֹם", כי אין זמן לביאת המשיח עד שתולים בו ואומרים עליו: הוא קרוב או רחוק! **והיו המצוות אינו תלוי בביאת המשיח**, אלא אנחנו מחייבים להתעסק בתורה ובמצוות, ונשתדל להשלים עשיתן, ואחר שנעשה מה שאנחנו מחויבים, אם יזכה ה' לנו או לבני בנינו לראות המשיח – הרי זה טוב יותר, ואם לא – לא הפסדנו כלום, אלא הרוחנו בעשיתנו מה שאנחנו מחויבים. ע"כ.

וא"כ כל תוצאות של הוויכוח אם יש מצוה לעלות להר הבית, או שאין מצוה, או שיש עבירה, זה מסתובב על הציר הזה, האם אנו צריכים לקיים כל המצוות שאפשר לקיים, או שחיוב קיום המצווה הוא רק מה שהיינו מורגלים, וכל השאר נחכה למשיח צדקינו שיסדר את הכל.

כל שאר הפרטים מבוארים בפנים המאמר.

ומקודם הבאנו ה"לשם יחוד" במצוות עליה להר הבית, ושם מבואר עיקרי קיום המצוות שמתקיימים בעליה זו, ואח"כ נביא טענות המתנגדים והתשובות עליהם.

השם על דרך הסתפק או שאלת מופת ונסיון, כי אין רצון השם לעשות נסים לכל אדם ובכל עת, ואין ראוי לעבדו על מנת לקבל פרס, אלא אולי ימצא בעבודתו ולכתו בדרכי התורה צער ואסון וראוי שקבל הכל במשפט צדק, ולא כאשר אמרו אוילי עמנו (מלכ"ג, יד) וְכִי הִלְכְּנוּ קִדְרָנִית מִפְּנֵי ה': **ולכך** אמר הכתוב בכאן (פסוק ח), שמור תשמרו מצותיו ועדותיו, שהם הנסים שעשה לכם מכבר להיות לכם לעדות, כגון הפסח והמצה והסוכה, ותשמרו חקיו אף על פי שלא תדעו טעמם, כי באמת ייטב לכם בסוף, אין צורך לנסיון בתורה ובמצות אחרי שכבר נתאמת אצלכם שהוא מאתו יתברך. וכן בכל דבר נביא המנוסה והמוחזק בנביא אמת באותות ובמופתים כדין התורה, לא תנסו את דבריו בכל גמול ובכל עונש שיאמר לכם, ולא תסתפקו ביכלתו יתעלה, אבל האמינו בתורתו ותאמינו בנביאיו והצליחו. והנה הבטיח כי סוף הכבוד לבוא בירושת הארץ ונצוח האויבים, כי היא הטובה הגדולה, והצריכה לאותו הדור. ואחרי כן אמר, כי גם לדורות הבאים אין צורך לנסיון בעשיית המצות, אלא שישאלו מאבותיהם וקניהם ויגידו להם אמתת התורה והמצות, כאשר יפרש (פסוק כ) כִּי יִשְׁאַלְךָ בֶּןְךָ וְגַמְרָהּ:

גדולי ישראל כבר כמאתיים שנה, שלא מקיימים שום מצווה שלא היו נוהגים מקודם. ובגלל זה מצדיק שלא הולכים עם תכלת, אף שיש ראיות ברורות לגילוי התכלת ארגמון קהה קוצים ולא הדיונון של האדמו"ר מראדזין. **והדעה** הזו היא באמת פחות או יותר דעת רוב גדולי ישראל, כמו שנתבאר לנו מהרבה מקורות ואכמ"ל. וגם מי שאומר שהפטור של תכלת בגלל טענות נגד הראיות על התכלת, בטענות רחוקות מן הדעת, מ"מ עיקר הענין הוא משום הסברה הנ"ל. ואף שכולם מודים שבאמת צריך לקיים כל התרי"ג מצוות, מ"מ חושבים שהאמונה במשיח זה יפטור את הבעיה, והוא יסדר הכל, ועד אז אנו פטורים מכל המצוות שלא היו נוהגים מקדמת דנא.

אולם יש כאן טעות יסודית, שהרי בתהליכי הגאולה המבואר במגילה (דף ט"ו) שתקנו חז"ל שמתחיל עם ברכת קיבוץ גלויות, יש שש תהליכי גאולה: קיבוץ גלויות, השיבה שופטו, ביעור המינים, הרמת קרן הצדיקים, בנין ירושלים שכולל בית המקדש, **ואח"כ** את צמח דוד. וא"כ כל אלו מצוות אנו צריכים לקיים לפני ביאת אליהו ומשיח, ואף שהקב"ה יכול לעשות סדר אחר, אולם אנו מצינו צריכים לקיים כל מצווה שאפשר לקיים גם בלי ביאת משיח צדקינו.

וכבר הזהירו משיח ואלהיו בעצמם לרבי יהושע בן לוי שמשח יגיע אחרי שיקיימו המצוות שאפשר לקיים[*]: **הכי אמר לך** (תהלים, ס"ב, י) היום אם בקליו תִּשְׁמְעוּ. והמשך הפסוקים (ס"ב, ח): **אֵל תִּקְשׁוּ לְבַבְכֶּם כְּמִרְיָהּ, כְּיוֹם מִסָּה בַּמִּדְבָּר**: (ט) **אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם, בְּחֲנוּנֵי גַם רָאוּ פִּעְלִי**.

והכוונה בזה שלא יעברו על לאו של לא תנסו את ה' אֱלֹהֵיכֶם, כְּאֲשֶׁר נִסּוּנִי בַּמִּסָּה (דברים, ו, טו), וביאר הרמב"ן[**] שלא יאמרו אין אנו מקיימים איזה מצוה

[*] כך איתא בגמ' (סנהדרין דף ט"ז ע"ה): רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו, דהוי קיימי אפיתחא דמערותא דרבי שמעון בן יוחאי... אמר ליה: אימת אתי משיח? אמר ליה: זיל שיליה לדידיה. והיכא יתיב? אפיתחא דרומי. ומאי סימניה? יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בחד זימנא, איהו שרי חד ואסיר חד. אמר: דילמא מבעינא, דלא איעכב. אזל לגביה, אמר ליה: שלום עליך רבי ומורי! אמר ליה שלום עליך בר ליוראי. אמר ליה: לאימת אתי מר? אמר ליה: היום. אתא לגבי אליהו. אמר ליה: מאי אמר לך? אמר ליה: שלום עליך בר ליוראי. אמר ליה: אבטחך לך ולאבונך לעלמא דאתי. אמר ליה: שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא, ולא אתא! אמר ליה: הכי אמר לך ה' היום אם בקליו תִּשְׁמְעוּ (תהלים, ס"ב, י).

[**] וז"ל: (ס"ב) לא תנסו את ה' אֱלֹהֵיכֶם – פירוש כְּאֲשֶׁר נִסּוּנִי בַּמִּסָּה. שלא תאמר, אם יש ה' בקרבנו לעשות לנו נסים, או שנצליח בהיותנו עובדים לפניו ונשבח ליה ונהיה טובים, נשמור תורתו, כי הכוונה שם כך היתה, שאם יראו שהשם יתן להם מים בנס מאתו – ילכו אחריי במדבר, ואם לא – יעזבוהו. ונחשב להם לעון גדול, כי אחרי שנתאמת אצלם באותות ובמופתים כי משה נביא השם ודבר ה' בפייה אמת, אין ראוי לעשות עוד שום דבר לנסיון. והעושה כן איננו מנסה הנביא, רק השם יתברך הוא מנסה, לדעת היד ה' תקצר. ולכך אסר לדורות לנסות התורה או הנביאים, כי אין ראוי לעבוד

"לשם יחוד" לעליה לזהר הבית

ונוכה לבנות מזבח בעזרה, ויתבררו כל ההלכות שנוגעים לענין זה: וכן כדי להכין בנין בית המקדש כשנוכה לדעת המקום המדויק של בית המקדש ויתנו לנו רשות לבנות. (בראשית רבה, פרשה סד, י"ד):

וכן כדי להכין השטח למקום לשכת הגזית להקים שם סנהדרין:

וכן הרינו מכריזים בעליה זו, שזכינו להכיר מקום אבן השתיה ע"י מסורת רצופה ובירורים במידת הזהר. וזכינו למה שמצא דוד המלך ע"ה, כמו שנאמר (מלכים, קל"ב, ז) אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהּ נָדָר לְאָבִיר יַעֲקֹב: (י) אִם אָבֹא בְּאֶהָל בֵּיתִי אִם אֶעֱלֶה עַל עֵרֶשׁ יִצְחָק: (ז) אִם אֶתֵּן שָׁנָה לְעֵינַי לְעַפְעָפִי תִּגְנוּמָה: (כ) עַד אֶמְצָא מָקוֹם לָהּ מִשְׁכָּנֹת לְאָבִיר יַעֲקֹב:

וכן כדי להכין השטח להמליך הקב"ה על כל העולם. כמו התפילה שתיקנו הגאונים "ותמלוך אתה הוא ה' אֱלֹהֵינוּ מִהֲרָה לְבָדֵךְ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ בְּהָר צִיּוֹן מִשְׁכֵּן כְּבוֹדְךָ וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר קֹדֶשְׁךָ, כְּכַתוּב בְּדַבְרֵי קֹדֶשְׁךָ (מלכים, קמ"ו, י) יְמִלֶכָה ה' לְעוֹלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הִלְלוּ יְהוָה:

וכן ע"י בעלות המקום לעם ישראל, אנו מכינים השטח להכריז לכל העולם שהקב"ה הוא אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וידע כל פעול כי אתה פועלת, ויבין כל יצור כי אתה יצרת, ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמְלֻכּוֹתוֹ בְּכָל מַשְׁלָה:

ויהי רצון מלפניך ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתֵּהָא חֲשׁוּבָה מִצְוָה זו לְפָנֶיךָ כִּאֵילוּ כִּיּוּנָתִי בְּכָל פְּרִטָּה וּדְקוּקִיָּה וְכוּנוֹתֶיהָ וְתִרְי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיֹת בָּהּ, אֲמֵן סְלָה:

וְיִהְיֶה נָעִם ה' אֱלֹהֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנֵנָה:

לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה בדחילו ורחימו ליחד שם יו"ד ה"א בוי"ו ה"א ביחודא שלים בשם כל ישראל:

הריני מוכן ומזומן לקיים מצווה בעליה לזהר הבית, כמו שנאמר (דברים, יב, כ) לְשַׁכְנֹנוּ תִדְרָשׁוּ וּבִאתָ שָׁמָּה^[6]:

וכן ע"י שטיהרנו עצמנו במקוה טהרה והסרנו נעלי עור ומקפידים ללכת רק במקומות המותרים, נקיים מה שנאמר (ויקרא, יט, ז) וּמִקִּדְשֵׁי תִירָאוּ:

וכן שנוכל להתפלל במקום שהתפללו אבותינו אברהם יצחק ויעקב (ש"י רש"י ריש פרשת ויאלף), וכן מיוחד לתפילה עלידי תפילת שלמה המלך ע"ה, כמו שנאמר (מלכים"א, ח, כח) וּפָנִיתָ אֶל תְּפִלַּת עֲבָדֶךָ וְאֶל תַּחֲנֻתוֹ ה' אֱלֹהֵי, לְשִׁמְעַת אֶל הַרְנָה וְאֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עֲבָדֶךָ מִתְּפִלַּת לְפָנֶיךָ הַיּוֹם: (כט) לִהְיוֹת צִיָּנָה פִּתְחוֹת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה לִילָלָה וְיוֹם אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אִמְרַתָּ יְהוָה שְׁמִי שָׁם, לְשִׁמְעַת אֶל הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עֲבָדֶךָ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה: (ל) וְשִׁמְעַת אֶל תַּחֲנֻת עֲבָדֶךָ וְעַמֶּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה, וְאַתָּה תִשְׁמַע אֶל מָקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל הַשָּׁמַיִם וְשִׁמְעַת וְסָלַחְתָּ: (ספר המנוחות להרמב"ם, עש"ן, כ"א):

והקב"ה קיבל תפילת שלמה המלך, כמו שנאמר (מלכים"א, ט, ג) וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהֵי שְׁמַעְתָּ אֶת תְּפִלָּתְךָ וְאֶת תַּחֲנֻתְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לִפְנֵי הַקֹּדֶשׁ אֶת הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתָ לְשֵׁם שְׁמִי שָׁם עַד עוֹלָם, וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים^[7]:

וכן כדי שעל ידי זה יהא המקום בבעלות עם ישראל, ויתקיים מצוות כיבוש ארץ ישראל, ובפרט כיבוש מקום הקדוש הזה:

וכן כדי להכין את השטח להקרבת קרבנות כשיתנו לנו רשות,

וְגִזְרִית, אֲמָרִין לִיה שְׁלַח וְאָמַר לְהוֹן אוֹ לְשִׁנֹּן יִתִּיה מֵאַתְרִיהָ, אוֹ יוֹסְפִין עֲלֶיהָ חֲמֵשׁ אֲמִין, אוֹ יִבְצְרוֹן מִנִּיהָ חֲמֵשׁ אֲמִין, מִן גְּרַמִּיהוֹן אִינוֹן חֲזָרִין בְּהוֹן. וְהָיוּ קְהֵלִיא מִצְתִּין בְּהָדָא בְּקַעְתָּא דְּבִית רְמוֹן, כִּיּוֹן דִּאֲתוֹן כְּתִיבָא שְׁרוֹן בְּכִיּוֹן. בְּעִיּוֹן לְמַמְרָד עַל מְלָכוּתָא, אֲמָרִין יַעֲזוֹל חַד בַּר נֶשׁ חֲכִימָא וְיִשְׁדָּךְ צְבוּרָא, אֲמָרִין יַעֲזוֹל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא דִּהוּא אֶסְכוּלוֹסְטָקִיא דְּאוּרִיִּיתָא. עָאֵל וְדָרֶשׁ, אֲרִי טָרֶף טָרֶף וְעַמֵּד עֲצָם בְּגִרוֹנוֹ, אֲמַר כָּל דִּאֲתִי מִפִּיק לִיה אָנָּה יְהִיב לִיה אֲגִרָּה, אֲתָא הָדִין קוּרָא מִצְרָאָה דְּמִקְוִרִיָּה אֲרִי, יְהִיב מִקְוִרִיָּה וְאַפְקִיָּה, אֲמַר לִיה הֵב לִי אֲגִרָּה, אֲמַר לִיה זִיל תֵּהָא מְלָגֵלָא וְאוּמָר דְּעִילַת לְפִמָּא דְּאֲרִיָּה בְּשָׁלָם וְנִפְקַת בְּשָׁלָם, כִּךְ דִּינֵינוּ שְׁנַכְנִסְנוּ לְאִמָּה זוּ בְּשָׁלוֹם וְיִצְאָנוּ בְּשָׁלוֹם:

ממדרש הגדול פ' ראה) עבדהו בתורתו עבדהו במקדשו. כלומר ללכת שם להתפלל בו ונגדו, כמו שבאר שלמה עליו השלום (מ"א ח; דכ"ג ו):

[6] ואמרו חז"ל (ברכות דף ס"ב ע"ג) שכולל כל הר הבית, וגם בזמן שהבית חרב:

[7] וז"ל המדרש: בימי רבי יהושע בן חנניה גזרה מלכות הרשעה שיבנה בית המקדש, הושיבו פפוס ולוליאנוס טרפזיון מעכו עד אנטוכיא והיו מספקין לעולי גולה כסף וזהב וכל צרכם. אזלין אליו כותאי ואמרין ע"י (שירא, ד, י"ג): דיע להוי למלכא דהדין קרתא מן קרתא תתבנא ושוריא ישתכללון מן קרתא בל ויהלך לא תגון. מנדה, זו מדת הארץ. בלו, זו פרובקציון. והלך, אנגרטינה. ואמר להון מה נעביר

[6] כמ"ש בספרי, שמדובר גם כשאין עדיין בית המקדש:

[7] וז"ל: המצוה החמישית היא שצונו לעבדו יתעלה. וכבר נכפל צווי זה פעמים, אמר (משפטים, כג, כב) ועבדתם את י"י אֱלֹהֵיכֶם, ואמר (ראה, יג, כ) ואותו תעבדו, ואמר (וואתקן, ג, יג) ואותו תעבדו, ואמר (ס"פ טק) ולעבדו. ואעפ"י שזה הצווי הוא גם כן מן הציוויים הכוללים כמו שביארנו (בשרא הכרזתי) הגה יש בו יחוד שהוא צוה בתפילה. ולשון ספרי ולעבדו זו תפילה. ואמרו גם כן ולעבדו זה תלמוד. ובמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי (פרש"י יב ע"ג כח) אמרו מניין לעיקר תפילה בתוך המצות מהכא את י"י אֱלֹהֵיךָ תִירָא ואותו תעבדו. ואמרו (מדרש תנאים

נכתב בעזרה"י ע"י מוריני הרב יצחק ברנד שליט"א בהושענא רבא תשע"ט, ביום שנאמר על ידי הנביא חגי (ז, ט) גָדוֹל יְהוָה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאֲחֵרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן אֲמַר ה' צֶבֶ-אוֹת וּבִמְקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם נָאִם ה' צֶבֶ-אוֹת: ניתן להשיג את הגליונות גם באתר 'בריתי יצחק' וכן בדואר אלקטרוני TALMIDIM2@GMAIL. COM

בענין העליה לזהר הבית

"בליל אחת בשבת בארבעה ימים לירח אייר נכנסתי לים. וביום שבת עשירי לאייר שנת חמשה ועשרים עמד עלינו נחשול שבים לטבענו, והיה זעף גדול בים. ונדרתי עלי ששני הימים האלה אצום בהן ואנהוג בהם תענית צבור שלם אני ואנשי ביתי וכל הנלוים עלי, ואצוה על בני לעשות כן עד סוף הדורות שיצאו מחלצותם, ויתנו צדקה כפי כחם. ומנדר שאהא אני יושב לבדי בעשירי באייר לא אראה אדם, אלא מתפלל וקורא כל היום ביני לבין עצמי, וכשם שלא מצאתי בים אותו היום אלא הקדוש ברוך הוא, כך לא אראה אדם ולא אשב עמו, אלא א"כ לאנסי.

וליל אחת בשבת שלשה ימים לירח סיון יצאתי מן הים בשלום, ובאתי לעכו, ונצלתי מן השמד, והגענו לארץ ישראל. ויום זה נדרתי שיהא יום ששון ושמחה ומשתה ומתנות לאביונים, אני וביתי, עד סוף כל הדורות.

וביום שלישי בשבת ארבעה ימים לירח מרחשון שנת ששה ועשרים ליצירה, יצאנו מעכו לעלות לירושלים תחת סכנה, ונכנסתי לבית הגדול והקדוש, והתפללתי בו ביום ה' ו' ימים לירח מרחשון.

ובאחד בשבת ט' בחודש יצאתי מירושלים לחברון לנשק קברי אבותי במערה, ואותו יום עמדתי במערה והתפללתי, שבח לא ית' על הכל.

ושני הימים האלו, שהם ששי ותשיעי במרחשון, נדרתי שיהיה לי כמו יו"ט ותפלה ושמחה בה' ואכילה ושתיה, אהים יעזורני על הכל, ויקוים לי 'נְדָרִי לַה' אֲשֶׁלֶם' [מכילים, קטן, יח] אמן, וכשם שזכיתי להתפלל בה בחרבנה, כך אראה אני וכל ישראל בנחמתה מהרה אמן."

עכ"ל הרמב"ם.

גם הר הבית נקרא "הבית הגדול והקדוש"

מה שקרא "הבית הגדול והקדוש" אף שהיה בחורבנו, זה מצאנו בספר עזרא שבית המקדש נקרא בית גם בזמן החורבן. **כמ"ש** (עזרא, ג, סח) וּמִרְאֲשֵׁי הָאֲבוֹת בְּבוֹאֶם לְבֵית ה' אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם, הִתְנַדְּבוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים לְהַעֲמִידוֹ עַל מְכוֹנוֹ. וּפִירֵשׁ הַמִּצְוֹת דּוּד: בֵּית ה' - ר"ל לַמָּקוֹם בֵּית ה', כִּי עֲדִיין לֹא בָנוּ הַבַּיִת. ע"כ.

וכן כל הר הבית נקרא בית ה', ולא רק העזרה, כמבואר בפסוק (שמות כג, יט) וְאִשִּׁית בְּכֹנֵי אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ. ופסק הרמב"ם (כלכות ציבורים, פרק ג, הלכה כ): המפריש בכוריו ונמקו או נבזו או אבדו או שנגנבו או שנטמאו, חייב להפריש אחרים תחתיהם, שנאמר תָּבִיא בֵּית י"י אֱלֹהֶיךָ, מלמד שהוא חייב באחריותו עד שיביאם לזהר הבית.

ישעיהו (טו, ז): וְהִבֵּיאוּתִים אֶל הָר קָדְשִׁי וְשִׁמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלָתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי, כִּי בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים.

יש גדולי ישראל שתמכו בעליה לזהר הבית [אחרי טבילה כדן, ובלי נעלי עור, ולא לירוק], כמו **הגאון ר' ישראל יעקב פישר** זצ"ל, ראב"ד העדה חרדית; וכן הבקשה של **הגאון ר' שריה דבליצקי** זצ"ל להתיר עליה לזהר הבית; ועליית **הרב שמואל הורביץ** זצ"ל מרבני ברסלב. ובאמת יש עוד הרבה גדולי ישראל שתומכים באופן עקרוני בעליה, רק שנמנעים מלחוות דעה מחמת רדיפת העיתוננים.

הבאנו כאן רק מגדולי ישראל בציבור החרדי, ואילו בציבור הדת"ל יש הרבה תומכים, אף שיש שם גם שוללים.

הויכוח העיקרי הוא, **שדעת** השוללים הוא, שאנו כפופים לפסקים של הרבנים שאסרו בדור שעבר, ואין לנו רשות ויכולת לשנות, אפילו ע"י בירורים נוספים או שינוי המציאות, אלא ע"י ביאת משיח ואלהיו הנביא. ודעת המחייבים או עכ"פ מתירים, שאנו כפופים למקורות בחז"ל וראשונים, וגילויים ובירורים שכולל גם בירורים של דורינו, ושינוי מציאות ויכולת שבדורנו, שמחייבים לקיום מצוות התלויות בעליה, ואין רשות לסמוך על זה שאנו פטורים עד שמשיח ואלהיו יבואו ויגידו מה לעשות. (ט"ע לקמן עמ"ס ז).

וכן יש מגדולי ישראל שאסרו בדור שעבר, שהביאו מגדולים בדורות יותר קדומים, וטוענים שאסרו העליה לזהר הבית, אף שבאמת מי שרואה דבריהם בפנים, אסרו רק עליה לעזרה (ויתבאר הדברים להלן).

להלן נביא דברי **הרמב"ם** שעלה לזהר הבית, ועשה יו"ט לכל החיים ביום זה; וכן דברי **הרדב"ז** שהועתק **בשערי תשובה** על היתר עליה לזהר הבית; וכן דברי **נכד הרא"ש** על חשיבות התפילה בהר הבית לפני הגאולה, שבזכות זה יקבל הקב"ה התפילות ויביא הגאולה; ודברי **הכלי יקר**, ואח"כ דברי הגאונים **הרב שריה דבליצקי**; ו**הרב ישראל יעקב פישר**. ואח"כ הטענות נגד העליה, והתשובות.

גדולי ישראל שתמכו בעלייה

עליית הרמב"ם לזהר הבית

איתא בספר 'חרדים' (מאות סתיויות צחקן ישראל, פרק ג) וז"ל: "מצאתי בסוף שטה אחת שהעתיקה הנעלה רבי שמואל בר אברהם שקייל ז"ל בעכו, מכתבת יד הרב רבינו משה מאור הגולה, כך היה כתוב שם, וגם זה מצאתי בסוף הספר מכתבת הרב ומלשונו:

הגאולה העתידה תבוא בהדרגה

בארתי בעזה"י שגאולתינו שאנו מצפים לה כל כך תהיה לאט לאט ממדרגה למדרגה, נבין מה שהביא החת"ס בדרשותיו שנדפסו מקרוב (דורש לכו"ז חלוט תק"פ), שנראה מדברי הרמב"ם (פוסק"ם סנהדרין פרק א' מ"ג) שיתקבצו ישראל תחילה יחדיו לארץ ישראל קודם ביאת המשיח, ואף בלי בנין בית המקדש, עיין שם. וכן מצאתי בספר שבילי אמונה, לנכד רבנו הרא"ש, רבי מאיר אלדבי זצ"ל (נתיב עשירי, פרק א'), שכתב בשם המדרש, שקודם הגאולה יתנדבו הרבה מישראל לדור בארץ ישראל ולהתיישב שם מארבע פינות העולם, וכאשר יתיישבו שם הרבה וירבו להתפלל בהר הקודש ישמע הבורא יתברך ויקרב קץ הגאולה, עיין שם. והגאון הצדיק רבנו רבי הלל מקאלאמייא בתשובות בית הלל [ס"א א'] הביא, ועי"ז התלהב לבו שם מאד במכתב אל הגאון רבי זלמן שפיצר מוינה, שידבר עם הברון רוטשילד שיכניס עצמו בזה ויתמוך זאת בכספו ובזהבו, כי לדבר כזה צריך לעשירי עם בני ישראל [כאשר הובא מעשה כזה במדרש רבה פרשת חולדות (פרשת סד, אות י)], שבימי ר"י בן חנניא נתן המלך רשות לעלות לארץ ישראל ולבנות בית המקדש, הושיב ר"י בן חנניא שני עשירים גדולים מישראל שיתנו הוצאות על זה, עיין שם]. והגה"צ כתב שם, כי מי הוא מישראל עם ה' אשר לא יתאוו להיות לו חלק במצוה זו[*].

וזה"ל השבילי אמונה (הנתיב הצעיר, להאמין בגאולה ובהציונות ובע"פ, פרק ראשון): כתיב במדרש כי יתנדבו הרבה מישראל תופסי תורה וחסידים ואנשי מעשה לבוא לדור בארץ ישראל ולהתישב בירושלים ע"ה איש איש כפי נדבת לבו ונצנצה בו רוח טהרה והכשר חיבת הקודש מארבע פנות העולם אחד מעיר ושנים ממשפחה, וכאשר יתישבו שם למען היות לו ניר ויתד נאמן בהר הקודש בירושלים, וע"ז נאמר (ירמיהו, ג' יד) וְלִקְהַתִּי אֶתְכֶם אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. וכאשר יתישבו שם החסידים ההם ירבו להתפלל בהר הקודש בירושלים, וישמע הבורא שמו, ויקרב קץ הגאולה.

הכלי יקר (פראשיס, יג, יז) מבאר חשיבות עצם העמידה בחר הבית, להשיג שלימות רוחנית ולראות פני השכינה, וז"ל: תועלת רוחני זה לא יסור מזרעו עד עולם, כי אף בזמן שבית המקדש שלמטה אינו בבנינו, מכל מקום הבית המקדש שלמעלה המכוון נגדו נצחי לא יסור לעולם, ובכל זמן יורד ממנו השפע על זרע אברהם המקודש, ומטעם זה שלמים וכן רבים נכספה נפשם לעמוד במקום הקדוש ההוא, כי רצו את אבניה וגו'. וכנגד תועלת רוחני זה אמר הקדוש ברוך הוא (שם, יז) **שָׁא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה שָׁם**, רצה לומר מן המקום הקדוש אשר אתה עומד בו, כי בו תקנה השלימות הרוחנית, ותזכה לראות פני השכינה, ועל אותו שלימות אמר (שם, טז) **לֹךְ אֶתְּנֶנָּה וְלִזְרַעְךָ עַד עוֹלָם**, כי שלימות רוחני זה לא ימוש לעולם.

וכן מבואר ביומא (דף ז ע"א) ובזבחים (דף קד ע"ג): כל הבית כולו נקרא בירה, שנא' (דברי הימים"א, כט, יט) וּלְבָנוֹת הַבֵּיִרָה אֲשֶׁר הֵכִינוֹתִי. וזה כולל גם הר הבית, עיי"ש בגמרא.

וּבֶן מְבוּאָר בַּגִּמ' שָׁכַל הָר הַבַּיִת נִקְרָא בֵּית ה', וְכֵן בְּזִמְן
הַחוּרְבָן (מַלְכִיסָד, ט, א): וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו שְׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ
וְאֶת תַּחֲנוּנְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לִפְנֵי הַקֹּדֶשֶׁת אֶת הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר
בָּנִיתָ לְשׁוֹם שְׁמִי עַד עוֹלָם, וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים.
לשון "שם" היינו הבית הנזכר, כמ"ש בברכות (דף סז ט"ז):
אמר רב ביבי אמר רבי יהושע בן לוי: כל הרוקק בַּחַר הַבַּיִת בְּזִמְן
הַזֶּה – כֵּאלִיל רוֹקֵק בְּבֵת עֵינוֹ, שְׁנֵאמַר (מַלְכִיסָד, ט, א) וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבִּי
שָׁם כָּל הַיָּמִים.

ובן בדברי הימים (ה, כב, ה) **וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית ה' הָאֵלִים,**
ומתייחס לכל הר הבית, שהרי מדובר בכל שטח ארוונה
היבוסִי, וגם לפני שנבנה בית המקדש.

ובזה נדחה מה שרצה הגאון בעל מנחת יצחק (ש"ס, ח"ב, ס"א) לדחוק בכוונת הרמב"ם במש"כ הבית הגדול והקדוש, שהכוונה בית הכנסת בירושלים. שהרי זה לא נקרא הבית הגדול והקדוש בלשון חז"ל, ורק בית המקדש נקרא בלשון זה (פרכות, דף מה ע"ג). וכן הרמב"ם לא הזכיר נוסח זה רק בנוגע לבית המקדש [נוסח מוסף, וברכת המזון (ספר אהבה)]. וכן לא עושים יו"ט לכל החיים בשביל זה. וגם לא כדעת י"א שהובא שם שזה בית הכנסת בנוי בהר הבית, כי זה לא היה. **אלא** הכוונה שעלה להר הבית בחורבנה, והתפלל במקום שעניי ה' ולב ה' נמצא שם גם בזמנה"ז. [ואם יש אחרונים שהזכירו לשון זה בתור לשון מושאל, זה רק במקום שמובן מן התשוב' שאין מדובר בבית המקדש].

**ברדב"ז מפורש ההיתר לעליה לחר הבית,
הובא בשערי תשובה**

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (ס' תקס"א, ס"ק ט): עֵינַן בְּרִדְב"ז (ס' תרל"א) שִׁכְתָּה שְׁמוּתָר לְהִתְקַרֵּב אֶל פִּתְחֵי בִּהְמ"ק וּלְיִכְנֹס לַעֲלִיּוֹת אֲשֶׁר סָבִיב בִּהְמ"ק וְעֵינַן בְּסֹפֶר דֶּרֶךְ הַקּוֹדֵשׁ לְמַהֲרָא ז"ל. עכ"ל.

נכד הרא"ש, הרב מאיר אלדבי זצ"ל,
בהשיבות תפילה בחר הבית

(וכן מובא דברי הכלי יקר בענין זה)

במישנה שכיר, מהגאון הרב ישכר טייכטל זצ"ל, הביא מנכד הרא"ש רבי מאיר אלדבי זצ"ל על חשיבות התפילה בחר הבית, שזה מביא הגאולה. וז"ל (משנה שכיר עב"ת, מועדים, זין המזלים, הגאולה העתידה תצא בדרגה. נמלא גם צפיונות בשמ"ת) :

[*] לצערינו היה לו גם מתנגדים מ"ישראל עם ה'" למהלך שלו:

אותם. ומסופר שהערבים לא נתנו להסתכל בסידור, מחמת פחד שזה יביא את הגאולה. [מה שזה מביא הגאולה, הם צודקים, ע"י לעיל מה שכתב רבי מאיר אלדבי נכד הרא"ש].

דברי הגאון ר' ישראל יעקב פישר זצ"ל על היתר כניסה לזהר הבית

ב"ש"ת אבן ישראל (חלק ט, סימן קסג), וז"ל:

בענין כניסה לזהר הבית אחרי טבילה

מה ששאל מע"כ דנראה לו דלענין כניסה לזהר הבית אחרי טבילה במקוה, דלא יהני בזה"ז כיון שגזרו חז"ל על ע"ה שיהיו כזבים לכל דבריהם, וא"כ צריך לספור ז' נקיים וטבילה במים חיים דוקא.

לדעתי אין לחוש לזה, דע"י ר"ש פ"א דכלים מ"ח שכתב לגבי עכו"ם שגזרו עליהם שיהיו כזבים לכל דבריהם, דמ"מ לענין שילוח מחנות לא גזרו עליהם, וא"כ בודאי גם לגבי ע"ה שלא גזרו עליהם שיהיו כזבים ממש, דהרי מבואר במס' טהרות פ"א מ"כ-ו, דבע"ה לא גזרו שיטמא בהיסט כזב, וכן אינו עושה משכב ומושב כזב, ועכו"ם גזרו ועשאוהו כזב גמור, דמטמא בהיסט ומטמא משכב ומושב, וא"כ אם לגבי עכו"ם לא גזרו על שלוח מחנות, כש"כ לגבי ע"ה לא גזרו דין זב לגבי שלוח מחנות.

ועוד נראה דלכתחילה לא גזרו על ע"ה להיות כזבים, אלא בזמן שהחברים נהגו בדיני טומאה וטהרה, לא כן בזה"ז שגם החברים אינם נזהרים לכתחילה לא גזרו על ע"ה שיהיו כזבים על זמן שגם החברים אינם נזהרים.

נאם ישראל יעקב פישר

על רחוב המידאן בחצר ראדשקויער, שהוא חצר של יהודים סמוך לבתי מחסה ושם רואים כל מקום המקדש... נחזור לענינו ולשנה שאנו מספרים עליה הלא היא שנת תרפ"ה, ובכן ממקום לשכת הגזית (שקורין מחכמה) הלכנו לחצר ראדשקויער ששם רואים את כל זהר הבית ומקום המקדש ואמרנו גם שם 'ומפני חטאינו' ו'מלך רחמן':

הבהרה בענין דעת הגאון ר' שריה דבליצקי

ש"ר שאומנם אח"כ (שנת תשמ"ג) הגאון הנ"ל זצ"ל כתב לאסור את הכניסה לזהר הבית.

ובכ"ז אנו מביאים כאן את דבריו משום החידוש שבהם - דרישת ציון ובית המקדש בזמן הזה, ושלענין זה אי"צ לחכות למשיח, אלא עלינו לפעול באיתערותא דלתתא. ובנושא הזה לא חזר בו.

ובענין הטענות השונות שכתב (מכתב, שנת תשמ"ו) נגד העליה, ע"י במה שכתבנו ליישב לקמן במאמר (הטענות נגד העליה לזהר הבית, והתשובות).

הרב שמואל הורביץ זצ"ל, מרבני ברסלב

הרב שמואל הורביץ זצ"ל, מרבני ברסלב, עם חברותו, עלו לזהר הבית בשנת תרפ"ה, כמבואר בספר ימי שמואל (ח"ב, פרק קמד, עמוד עז, הוצא גם באוצר החכמה) [*] עד שהערבים זרקו

[*] וז"ל (מתוך המעין, גליון ניסן תשע"ד, כחלק דציר, עדות מוקדמת ועדות מאוחרת לנוכחות יהודים בזהר הבית): הלכנו כלנו בחיות וחשק גדול והתעוררות רב להתפלל מוסף אצל הכתל המערבי... וכן גמרנו תפלת מוסף ואמרנו תקון הכללי והתבודדות וכו' וכו'. ואחר כך הלכנו לעלות לרגל עד זהר הבית, עד למקום המקדש, עד המקום שמתר לטמא מתים לילך בו, ואמרנו 'ומפני חטאינו' ו'מלך רחמן', אבל הכל בעל פה כי להביט בסדור לא היו מניחים הגוים והשמש הערבי של מקום המקדש בשום אופן. וכן אצל שאר מקומות הקדושים כמו קברי מלכות בית דוד הגוים לא נותנים להביט בסדור, כי יראים שלא יפעלו בתפלה להגאל. ואף על פי כן עשינו שם איזה פעמים בעלותנו לרגל רקוד גדול במעגל בנגון, והשמש הגוי הנ"ל ראה ובערה בו חמתו אבל לא יכול לעשות כלום.

ואחר כך נכנסנו למקום לשכת הגזית ששם ישבו הסנהדרין, אשר חציו בקדש וחציו בחול, וכהיום בעונותינו הרבים זה רבות בשנים שקבעו שמה הערבים את מקום בית משפטם והקאדי (השופט) בראשם, אבל אחר איזה שנים, אחר שחזרתי מחוץ לארץ, כבר היו סוגרים את לשכת הגזית ולא מניחים את היהודים להכנס. וכן אחר כך התחילו גם למנוע מלגשת עד מקום המקדש לעלות לרגל והיו מניחים רק לעמוד מרחוק, ואחר כך מנעו גם את זאת, ומאז התחילו להפסיק לילך לעלות לרגל למקום המקדש וזה כמה שנים שלא הולכים יהודים לשם כלל, רק היו הולכים לכתל המערבי להתפלל מוסף ואחר כך היו הולכים

סימן קסג

בענין כניסה לזהר הבית אחרי טבילה

זהיסט כזב, וכן אינו עושה משכב ומושב כזב, ועכו"ם גזרו ועשאוהו כזב גמור, דמטמא זהיסט ומטמא משכב ומושב, וא"כ אם לגבי עכו"ם לא גזרו על שלוח מחנות, כש"כ לגבי ע"ה לא גזרו דין זב לגבי שלוח מחנות.

ועוד נראה דלכתחילה לא גזרו על ע"ה להיות כזבים, אלא בזמן שהחברים נהגו בדיני טומאה וטהרה, לא כן בזה"ז שגם החברים אינם נזהרים לכתחילה לא גזרו על ע"ה שיהיו כזבים על זמן שגם החברים אינם נזהרים. נאם ישראל יעקב פישר

מה ששאל מע"כ דנראה לו דלענין כניסה לזהר הבית אחרי טבילה במקוה, דלא יהני בזה"ז כיון שגזרו חז"ל על ע"ה שיהיו כזבים לכל דבריהם, וא"כ צריך לספור ז' נקיים וטבילה במים חיים דוקא.

לדעתי אין לחוש לזה, דע"י ר"ש פ"א דכלים מ"ח שכתב לגבי עכו"ם שגזרו עליהם שיהיו כזבים לכל דבריהם, דמ"מ לענין שילוח מחנות לא גזרו עליהם, וא"כ בודאי גם לגבי ע"ה שלא גזרו עליהם שיהיו כזבים ממש, דהרי מבואר במס' טהרות פ"א מ"ה-ו, דבע"ה לא גזרו שיטמא

הטענות נגד העליה לזהר הבית, והתשובות

שהטיל מים וראה מים חלוקים. וכ"כ בהערות הגרי"ש אלישיב (פסחים דף סז ע"ב, ד"ה ליכנס לזהר הבית ד"ה מ"ז מפני פיקוקי-[*]).

[טענה ד] השר משה מונטיפיורי עלה

לזהר הבית, והחרימו אותו בגלל זה

שאלה: השר משה מונטיפיורי עלה לזהר הבית, והבן של החוות-דעת החרימו אותו בגלל זה

סיפור זה הוזכר בשו"ת ציץ אליעזר (חלק י, סימן א, אות נב, ד"ה ויעין ע"ה) שכתב: יעוין עוד בספר שערי ירושלים (שער ה) מהמסופר מה שהשר משה מונטיפיורי עשה נגד רצון כל היהודים אשר בירושלים שהתרו בו שאסור ליכנס שם, וכן בוילקט יוסף (מהצ' יג, סימן קלד) שהועד שם שרבה של ירושלים הגאון הגרש"ס ז"ל הוכיח אותו על פניו על כך, בנמקו שרוב הפוסקים חולקים על הראב"ד, ואף להראב"ד יש איסור תורה. וכן הברון רוטשילד נכנס שם, והרא"י קוק (אגרות חרות) כעס מאוד עליו בזה שמטמא המקדש.

תשובה: החרם לא היה בגלל שעלה לזהר הבית, אלא בגלל שעלה לעזרה, (ע"י סוכות לזה במאמר [האם צאמת אסור לעלות לזהר הבית](#)). וכעת אין עולים לעזרה. [חוץ מזה כעת המשטרה לא נותנת לעלות על הרמה].

[טענה ה] יש חשש שיעלזו בטעות

למקום שחייב כרת

שאלה: יש חשש שאולי לא יכירו את המקום, ויעלו שלא בכוונה לעזרה שחייב כרת.

תשובה: כל העזרה נמצא במקום גבוה כשלשה מטר מן הר הבית, ונקרא "הרמה", ומי שאינו עולה לרמה לא שייך להכנס למקום שחייב כרת.

ואומנם במזרח יש עזרת נשים וכן יש חיל, ושם אין היכר, אבל משום זה מתרחקים עד סמוך לכותלי הר הבית. ועכ"פ אין שם חשש כרת, כי עזרת נשים וחיל איסורו רק מדרבנן.

[טענה ו] יש לחשוש שאחרים

יעלו שלא כדין

שאלה: גם מי שעולה ע"פ הדין, יש לו לחשוש שבגללו אחרים יעלו שלא כדין, או בלי מקוה, או במקום שחייב כרת.

[*] ומה שהוצרך שם פיקוח נפש, זה משום חשש שלא יודעים מקום העזרה, ע"י תשוי' לטענה ב', שאחר כל הבירורים, יורד זה:

[טענה א] העולה לזהר הבית חייב כרת,

משום שכולנו טמאי מת-[*]

תשובה: איתא במשנה כלים (ה, ה) שרק בעזרה יש חיוב כרת, ואילו בזהר הבית אפי' לטמא מת מותר להכנס. וכן מפורש בפסחים (דף סז ע"ב), נזיר (דף מה ע"ב), וסוטה (דף כ ע"ב): "טמא מת מותר ליכנס למחנה לוי". ונפסק למעשה ברמב"ם (הל' בית הבחירה, ז, טו).

[טענה ב] אנחנו לא יודעים איפה העזרה

תשובה: כתב בתשובת הרדב"ז (ה"ב סי' תל"א) והובא בברכי יוסף ובשערי תשובה (סי' תקס"א, ס"ק ה), שאין לנו שום ספק שמקום בית המקדש נמצא תחת כיפת הסלע.

ועי' במאמר שלנו [ראויות על מקום הכיכל וקדש הקדשים](#), בביאור הרב יוסי פלאי שיש בזה מסורת רצופה מכל הדורות, שאין כלל מקום לפקפק על זה. וכן בספר ["המסורת על מקום המקדש"](#) (נמלה בזהר בריתי יצחק), וכן הרב זלמן קורן בספרו חצרות בית ה' הוכיח מהצד הטופוגרפי של ההר, שמכיוון שמקום הכיכל נמצא בגובה ההר, כמבואר במשנה מדות (פרק ג), וכן ביוסיפון (מלחמת יסודים, ח"ב פ"ב, אות א), ואין שום מציאות להניח את הכיכל במקום אחר, כי תחת כיפת הסלע הוא המקום הכי גבוה של הר הבית.

[טענה ג] חשש זיבה, שצריך ז' נקיים

ומים חיים

שאלה: מי שטומאה יצאה מגופו אסור לעלות לזהר הבית, ובשלמא לענין טומאת קרי מהני מקוה וזה באמת עושים, אבל יש חשש זיבה שצריך ז' נקיים ומים חיים, והרי הציבור העולה לא עושה את זה.

תשובה: במשנה טהרות (ו, ה) מבואר שזיבה לא שכית, ולא חוששין לזה, עיי"ש בתוס' יו"ט. וכן מבואר בסוף נזיר שספק זב מותר. וכן מצינו בשוטה, שעל אף שמטמא בזיבה (נזיר, ג, א), מ"מ מהני טבילה במקוה לאכול תרומה, ולא חוששים לזיבה להצריך מים חיים, כדאיתא בנדה (דף יג ע"ב) תנו רבנן: "כהן שוטה, מטבילין אותו, ומאכילין אותו תרומה לערב". וכ"כ בחזון איש (יורה, סי' קיט, ס"ק י).

וכן חשש מים חלוקים בשעה שמטיל מים, המוזכר במ"ב (סי' תמ, ס"ק כ"א) אינו חשש מעיקר הדין, כמבואר בסוגיה של שוטה (נדה, דף יג ע"ב), שכל החשש הוא קרי, ולא חוששים

[*] הנה כבר הארכנו בטענות אלו, ובשוברם ותשובתם, בכמה וכמה מאמרים, ולתועלת הציבור הבאנו כאן בקיצור נמרץ את הטענות והתשובות:

כשצריך לחזק את ירושלים לא חוששים לזה

תשובה: מבואר בגמרא (שביעיות, דף ע"ב, ע"א, ע"ב) ובתוס' (ס"ז, ד"ה), שאם יש צורך לחזק האחיזה היהודית במקום סמוך לירושלים, כדי שהגוים לא ישתלטו שם, אין חוששים שבעקבות זה יבואו אחרים להתנהג שלא כדת ויעברו איסורים, ואפי' איסורי דאורייתא, כמו לאכול קדשים קלים חוץ לירושלים.

לא עוקרים מצווה, אף כשיש חשש קלקול

וכן מבואר בראשונים ואחרונים שלא גוזרים לעקור מצווה מן התורה, אף כשיש חשש קלקול. ורק לפעמים גוזרים לבטל מצווה, כשאינם עוקרים אותה לגמרי.

וז"ל הריטב"א (ראש השנה, דף ל"ב ע"ב): יש שואלין, אם כן היאך לא אסרו תקיעת שופר משום שבות. ואינה שאלה, דדוקא באלו שהם מכשירי מצוה או מצוה שאינה זמן קבוע כגון כיסוי דלא דחו מצוה גופה לגמרי ופעמים שתקיים המצוה על ידו או על ידי אחרים, אבל לדחות מצוה גופה בזמנה הקבוע אינו בדין שיעמידו דבריהם לדחות מה שצוה תורה לגמרי. והיינו דאע"ג דתקיעת שופר שבות דרבנן בשבת או ביום טוב, לא העמידו דבריהם לאסור התקיעה בר"ה משום שבות ולדחות מצות שופר, שאם-כן נמצאת מצוה זו מתבטלת מכל ישראל לעולם ואינה נעשית, והיאך יאסרו לגמרי ויסתרו מה שצוה תורה. ואף על פי שאסרוה בשבת משום גזירת רבה, התם אפשר להתקיים ביום טוב שחל בחול, משא"כ בזה שנדחת מכל ישראל בכל זמן, שלא העמידו דבריהם. ע"כ.

וכן מבואר בתוס' (יבמות, דף כ"ט, ד"ה אי הכי), וכ"כ הטי"ז, מג"א, והפר"ח (סי' תקפ"ח, סעי' ה').

לא סוגרים בתי כנסת בגלל חילול שבת של אחרים

וחיך מזה יש הנהגה קבועה שלא סוגרים בית כנסת גם אם יבואו יהודים במכונית בשבת. עי' ציץ אליעזר (ח"ג, סי' ו', צ"ס).

היתר הפגנות בשבת, אף שהשוטרים יחללו שבת

תשובה הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל בענין היתר לעשות הפגנות נגד חילול שבת, אף שהשוטרים יחללו שבת בעקבות זה. וז"ל (הערות הגר"ש אלישיב, סעי' דף י"ט ע"ב): עי' שו"ת מהרי"ל דיסקין איך מותר למסר נפש על שאר עברות, הרי מכשיל הגוי ברציחה ועובר בלפני עור. ותי' דבריש כתובות מוכח שמותר למסור נפשו על תקנת חז"ל לינשא ברביעי אף שמכשיל הגוי בדאורייתא שבוועל אשת איש. רואים שאין משום לפנ"ע אם עושה כדן, כגון שמקיים מצות קדה"ש אף שאין מחויב - אף שהשני עושה עברה. ומכאן שאם מפגינים בשבת כדן כגון משום תוכחה - אין טענה שגורמים למשטרה לחלל שבת. ע"כ.

התשובה מהגאון ר' יצחק זילברשטיין שליט"א (חשוקי חמד, שבת, דף קל"א, עין ג) בענין הנ"ל:

הפגנה כשבעקבותיה יחללו שוטרים שבת

שאלה. האם מותר לערוך הפגנה בשבת נגד חנויות פתוחות, כשהיא תגרור בעקבותיה חלולי שבת, כגון ההפגנות שנערכו בפתח תקוה שבעטיין הגיע המשטרה וחולל השבת על ידיהם, האם יש בזה "לפני עור"?

תשובה. טרם נבוא להשיב על שאלה זו, יש להסתפק בשאלה מעין זו, אדם שגנב מתנפל עליו וזועק הוא להצלה, ועל ידי כך יגיעו גם שוטרים שיחללו בבואם את השבת, האם הדבר אסור בגלל "לפני עור"?

נראה דמותר, ואינו חייב לשתוק, ומה שיגיעו שוטרים שלא הוא הזמנים, אין בזה חטא לצועק מכיון שאינו חייב לוותר על הצלתו מהגנב בגלל חטא של שוטרים שלא הוא הזמנים ולא ביקשם שיבאו, וראיה לכך משו"ת מהרי"ל דיסקין (קונטרס אחרון סימן קמ"ב) שכתב שאין אדם חייב להפסיד מכספו כשהלה מכריחו ליתן לו דבר עבירה, ואין בזה משום לפני עור, ואפילו כשיצטרך לעבור על תקנתא דרבנן, לא יעבור, ואין לחשוש משום לפני עור, והוכיח זאת מכתובות (דף ג' ע"ב) דהקשה הגמרא ולדרוש להו דאונס שרי, ותמוה איך מותר לדרוש להן כך, הרי בזה אנו מכשילים את ההגמון באיסור עריות, שהרי נכרים מוזהרים על כך? ומוכח שאין חיוב על אדם לוותר על תקנת חז"ל כדי שלא יכשל ההגמון, ולכן מותר וחייבים להנשא ביום רביעי, אף שבזה כאילו נותנים מכשול להגמון, עכ"ד.

כך בענינו מותר וחייבים להפגין, ואין ההפגנה מדין אפרושי מאיסורא של החוטאים, או מדין מצות תוכחה, אלא מטעם שלא יהא מכשול לדורות, ולא יגררו אחריהם, ולא תהיה השבת נדרסת ברבים, ויש בזה משום העמדת הדת על תילה, וכל מצוה שמסרו ישראל נפשם עליה נתקיימו בידם כמבואר במסכת שבת (דף קל"ט ע"ב), וא"כ חייבים להפגין כדי לא לאבד את הרשות הרבים, ושלא תחולל השבת בפרהסיא, שהיא גדולה מנשואין ביום ד', למרות שיש בזה מכשול של השוטרים וכל הנלוים עליהם, לא חיישינן לזה. עכ"ל הגר"י זילברשטיין.

ובל זה שייך לענינו, שלא יהא חילול ה' שהערכים משתלטים על הר הבית, כמ"ש (ויאל, ג' ח') וְאֵל תִּתֵּן נֶחֱלֶתְךָ לְחֶרֶףָהּ לְמַשָּׁל בָּם גוֹיִם לְמָה יֹאמְרוּ בְּעַמִּים אֵיזָה אֵלֵיהֶם. וכן מסכנים כל ירושלים בעקבות זה. וכן אינו מחויב לוותר על שאר מצוות של עליה להר הבית בעקבות זה (עי' לקמן עמ"כ).

וכן מצינו בגמ' ברכות (דף י"ט ע"ב) שחזקיה המלך כמעט הפסיד עולם הבא משום שלא קיים פרו ורבו, אף שבא בטענה שראה ברוח הקודש שיהיו לו בנים רשעים. בכ"ז ישעיה הנביא אמר לו, בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא - לעבד. ורואים מזה שאסור לעקור מצווה משום חשש קלקולים שיצאו.

[טענה ז] מותר לעלות רק לצורך מצוה, וכעת אין בזה מצוה

שאלה: מותר לעלות להר הבית רק לצורך מצוה, וכעת אין בזה שום מצוה, ואפילו להתפלל לא נותנים.

תפילה

תשובה: מצווה גדולה להתפלל בהר הבית, עיי' רש"י (רי"ב פרשת וילא) שיעקב אבינו חזר מחרן למקום המקדש כדי להתפלל שם. וכן מצינו במסכת תענית שעיקר התפילה בהר הבית. [ושם ניתן לתקוע בשופר וחצוצרות ביחד (רא"ש השנה, דף כז ע"ה)].

ואם לא נותנים להתפלל בפה, אפשר להתפלל בלב, כמבואר בפסיקתא, והובא ברמ"א (סי' נד, ס"ו). הרמב"ם בזה במאמר **לחיות על מקום הכיכל וקודש הקדשים**.

ובזמן האחרון כבר אפשר גם להתפלל, באופן שלא עושים רעש.

אחיזה יהודית במקום

וכן יש צורך של אחיזה במקום, כדי שהערים לא ישתלטו על כל ירושלים (עיי' לקמן בזה מגורמי צנחן בנשיא ז"ל), וכן מבואר בגמ' (שבוטח כ"ג).

להסיר היסוד ה'

וכן להסיר החילול השם הנורא שח"ו יגידו הגוים איהם, איהיהם, שאם הגוים משתלטים על המקום הם אומרים איה איהיהם, כמו שנאמר ביואל (ג, יז): "בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים משרתי ה' ויאמרו חוֹסֶה ה' עַל עַמּוֹ וְאֵל תִּתֵּן נַחֲלָתָהּ לְחֹרֶפֶה לְמַשֵּׁל בָּם גּוֹיִם לְמַה יֹאמְרוּ בְּעַמִּים אֵיזָה אֱלֹהֵיהֶם".

וממילא מכיון שהקב"ה נתן לנו את המקום במלחמת ששת הימים, והסיר את החילול השם הזה, אנו צריכים לשמור את זה שלא יבוא לידי גוים ויחזור ח"ו טענה זו.

הכנה למצוות קרבנות ובנין בית המקדש

וכן התביעה להקרבנות קרבנות ובנין בית המקדש נכשיתברר מקום המקדש מדויק, וכן מידת האמה, כגון ע"י חפירות או בירורים אחרים] זה בכלל לשכנו תדרשו ובאת שמה (דברים, יב, ה).

ויש בזה יותר ממאתיים מצוות, מתחיל עם עליה להר הבית, שזה מראה שעושים פעולות מעשיות ולא רק תפילות וצפיה, שאם זה רק צפיה ותפילות, יכולים לחשוב שהכל ירד מן השמים, ואין הדבר כן, שאין לנו רשות לסמוך על זה. **ומי** שיכול לקיים איזה מצווה ואינו רוצה לקיימו בגלל שטוען שיקיים רק כשיבוא משיח או אליהו, ויהיו ניסים וישועות, עובר על לאו של לא תנסו את ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּאִשֶּׁר נִסִּיתֶם בְּמִסָּה (דברים, ו, טז), עיי' רמב"ן (שם). **וכן** צו המשורר - שחז"ל אמרו שהוא משה רבינו (תהלים, נה, ז) - היום אם בקליו תשבעו: (ח) אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר. וזה כוונת אליהו ומשיח שאמרו, שמשח יגיע "היום אם בקליו

תשבעו" (סנהדרין דף נ"ח ע"ה) - שלא יתלו את קיום המצוות שנתאפשר קיומם בביאת אליהו ומשיח. (ועיי' במאמר **אליהו הנביא ומשיח**, בהאגדה תנא כיום אם בקליו תשבעו, ובמאמר **לא תנסו את ה'").**

המקורות שבית המקדש יבנה לפני ביאת המשיח

עיי' מגילה (דף י"ז ע"ב - י"ח ע"ה), ורש"י (שם); ירושלמי (מעשר שני, פרק ה, הל' ג); מדרש רבה (תולדות, פרשה סד, חות י. הוצא לעיל במאמר של המשנה שני, ובהרחבה בהערה ג' לשם יחוד); פסיקתא רבתי (ח"ב שלום, פסקא לו - קומי אורי). **ועיי'** מלבי"ם (דניאל, יב, יב; וכן בספר המסורת על מקום המקדש המקדש) שבימי הקיסר יוליוס הכופר (כ-300 שנים אחרי החורבן) התחילו לבנות בית המקדש, רק שנחרב אח"כ.

המקורות שקר בנות לפני ביאת המשיח

עיי' כפתור ופרח (פ"ו); שו"ת חת"ס (יו"ד סי' רנ"ו); חזו"א (ח"ב ע, ז). **וכן** ידוע מן הגר"א שאמר שאם יעלו להר הבית ויקריבו קרבן תמיד - יהא אחרי המעשה (הוצא בספר סולו סולו המסילה).

[טענה ח] התגרות באומות, ומכנים סכנה כלל ישראל

תשובה: אלו שטענו כך, טענו את זה גם על כל הקמת המדינה, וכן על כיבוש מלחמת ששת הימים, ויש שעדיין רוצים להחריב חלקי ארץ ישראל. **אולם** באמת לא שייך כלל טענה זו, ואדרבה אנו צריכים לא להניח לגוים להשתלט במקום זה ובכל המקומות. **וכמבואר** בשו"ע (ח"ח, סי' שכ"ט, ס"ו) שבעיר הסמוכה לספר, יוצאים למלחמה בשבת, אפילו על עסקי קש ותבן, כדי שהגוים לא ישתלטו על כל ארץ ישראל. **וכן** יש כלל (סוטה, דף מד ע"ב) תחילת נפילה ניסה, שאם בורחים מן המקום בעקבות פיגועים, האויבים יתחזקו ויוסיפו טרור. ובה למדנו מדברי חז"ל שאסור להיכנע לטרור. ועזיבת המקום בגלל טרור, מוסף טרור רח"ל, ולא ממעט. **וכן** איסור מוסר שניתן להורגו, הוא בגלל שהמוסר מסכן את הנמסר (עיי' ב"ק דף קח, וברא"ש שם), וכ"ש כאן שאם מוסרים המקום ששייך לכלל ישראל לגוים בגלל טרור, מסכנים כל כלל ישראל.

התגרות באומות

ובענין הטענה של התגרות באומות. איסור זה קיים רק בגי' אומות, עמון ומואב ואדום, והם כבר לא קיימים. ואדרבה אסור להתגרות ביהודים. ובעליה להר הבית אינו מתגרה בגוים, אלא הם מתגרים בנו. **וכן** יש מצוות כיבוש בכל ארץ ישראל.

ביטול ג' שבועות

והג' שבועות שהוזכרו בכתובות (דף ק"א ע"ה), שלא יעלו בחומה [י"ג בחומה], ושלא ימרדו באומות העולם וכו' - כבר נתבטלו כמה פעמים, (עיי' במאמר **ביטול ג' שבועות**, ובמאמר **כיצד אכן ישראל ושמירת שמיטה**).

של הר הבית, ממילא מי שלא עולה על הרמה לא שייך להכשל באיסור כרת.

וכן באותה שעה לא נתחברו כ"כ ספרים בביאור הלכה על דיני טומאה וטהרה שנוגע להר הבית, אבל לאט לאט הוציאו כמה תלמידי חכמים ספרים על הנושא, כמו ספר "אל הר המור" וספר "אל גבעת הלבונה", והדברים נתבררו הרבה יותר.

וכן נשתנו הרבה דברים גם מצד המצב הפוליטי, שבזמן קרוב אחרי מלחמת ששת הימים היה פחד נורא על כל הערבים, ולא היה חשש שהערבים ישתלטו על הר הבית, ויהא סכנה בכיבוש של כל היישוב. אולם במשך הזמן פקע פחד הערבים, והם תובעים בחזרה כל מה שנכבש בששת הימים, ויש סכנה שיקחו את זה במשא ומתן, ועליה להר הבית הוא שמונע כל זה, [וכבר היה סיפור כזה בתקופת רבין]. וא"כ ניתוסף כאן מצוות כיבוש של המקום הזה, והסרת איום השתלטות הערבים על כל ארץ ישראל.

ומצב זה גם סיבה שלא לחשוש שאולי יהיו אחרים שילכו במקום אסור ובלי טהרה, כמו שכתבנו במאמר, מכח התוס' שבועות (דף ע"ט ע"א, ד"כ ח"א צנני כגולה) שבמקום שיש חשש שהגויים ישתלטו על המקום לא חוששין לחששות כאלו.

וצריך לדעת שכל אלו הרבנים שחתמו בשנת תשע"ה, לא הזכירו על הסכנה שיוצא מזה.

[טענה י] הרבנות הראשית אסרו, וצריך לשמוע לרבנות הראשית

תשובה: הרב הראשי הרב דוד לאו שליט"א פרסם בעצמו שמי שרבותיו מורים להתיר לא אוסרים.

ובעיקר, ידוע שהרבנות הראשית לא מתיימר בעצמו לעשות הלכות שלא היו נהוגים מקדמת דנא. עיי' בזה במאמר "**למה גדולי ישראל לא הולכים עם תכלת**", מכתבו של הגאון הרב מנדל שפרן שליט"א (כונן צפון משיכיר), וכן עדות הגאון הרב שמואל אויערבך זצ"ל בענין הנהגת גדולי ישראל שלא מוכנים לחדש מצוות שלא היו נהוגים עד עכשיו. וממילא זה בודאי כולל גם מצוות עליה להר הבית.

[טענה יא] אנחנו לא ראויים

שאלה: אנחנו לא ראויים לדבר כזה, וצריך להמתין עד שכלל ישראל יהיה ראוי לזה.

תשובה: אין כזה הלכה שכדי לקיים מצוה כלשהי צריך להיות ראוי. וכן בנו את בית המקדש השני בזמן שחלק מכלל ישראל היו מחללי שבת ונישואי תערובת, ובנים של הכהן גדול התחתנו עם גויות, וכן הבין אדם לחבירו היה ירוד, כמבואר בספר נחמיה. ובכל זאת בנו את בית המקדש. מה שקובע הוא האפשרות, ולא בודקים את מעשי כלל ישראל. וזה שייך גם לעליה להר הבית.

עיקר הביטול הוא מצד הסכמות האומות בס"רמו תר"פ, לקיים הצהרת בלפור [שר באנגליה] בדבר "ייסוד הבית הלאומי לעם היהודי בארץ-ישראל", ומכתב מרן ה"אור שמח" הידוע "סר פחד השבועות" עיי' הסכמת אומות העולם (פי' במאמר **ביטול ג' שבועות**), והחזרת כל מצוות יישוב ארץ ישראל למקומה. [וזה תוצאה שהקב"ה גלגל שבאמצע מלחמת עולם הראשונה בין גרמניה ודעימיה לאנגליה ודעימיה, התערבה טורקיה ששלטה בארץ ישראל, וכך נכבשה ע"י האנגלים]. וכן כיבוש ארץ ישראל בתש"ח, ואח"כ כיבוש הר הבית בנסים גדולים בכ"ח אייר תשכ"ז במלחמת ששת הימים, נגד רצון הממשלה, שהקב"ה כפה אותם לכבוש [עיי' שבאמצע המלחמה בין ישראל למצרים, התערבה ירדן ששלטה בירושלים המזרחית], והגיע זמן "עד שתחפץ".

ואיתא בספרי (צמדבר, פרשת פינחס פסוק קלד): ויאמר ה' אל משה עלה אל הר העברים הזה הר נבו, זו נחלת בני ראובן ובני גד. בשעה שנכנס משה לנחלת בני ראובן ובני גד שמח, ואמר, דומה אני שהתיר לי נדרי, התחיל שופך תחנונים לפני המקום. משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שגזר על בנו שלא יכנס לפתח פלטרין שלו, נכנס לשער, והוא אחריו; לחצר, והוא אחריו; לטריקלין, והוא אחריו; כיון שבא ליכנס לקיטון, אמר לו, בני מיכן ואילך אתה אסור. "נדר" היינו שבועה, כמ"ש על הפסוק (צמדבר, כ, יג) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא אקמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם. ופירש רש"י (סע) לכן לא תביאו - בשבועה. ומבואר מזה שאילו נתן לו להיכנס לקיטון - נתבטלה השבועה, וכ"ש כאן שהשבועה ניתנה רק לזמן מוגבל עד שתחפץ.

[טענה ט] גדולי ישראל אסרו את העלִיה

שאלה: גדולי ישראל אסרו את העליה, במכתב משנת תשכ"ז, ובשנת תשע"ה.

תשובה: הנה הרבנים בשנת תשכ"ז שכתבו לאסור העליה להר הבית היה בעיקר מצד שאין אנו יודעים מקום המקדש, ומצד שאחרים ילכו למקום שאסור ללכת או בטומאה. ואחר יותר מארבעים ושבע שנים חתמו עוד כמאה רבנים, בנוסח של "אנן שליחותיהו דקמאי קעבדינן", על אותו איסור, היינו שלא הלכו כלל לבדוק אם במשך הזמן נתבררו עוד דברים, אלא זה מוחלט אצלם שלא שייך עוד בירור, שאילו חששו שיש עוד מקום לברר, איך כתבו אנן שליחותיהו עבדינן, והרי הם לא כתבו שלעולם עד ביאת המשיח לא יתבררו הדברים, אלא כתבו לפי המצב שלהם שלא נתבררו הדברים, וכעת נתבררו כל הדברים האלו.

וכן לגבי החשש שילכו שלא בכוונה במקום שחייב כרת, אולם כפי שנתבאר כעת בראיות חזקות שכל העזרה היה על הרמה שהיא גבוהה כשלוש מטר מהחלק התחתון

פוסלין המקוה, אלא שאדם חייב לומר בלשון רבו. ושמאי אומר תשעה קבין. וחכמים אומרים לא כדברי זה ולא כדברי זה. אלא עד שבאו שני גרדיים משער האשפות שבירושלים והעידו משום שמעיה ואבטליון שלשת לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה, וקיימו חכמים את דבריהם.

וְפִי' רִשְׁי' (שנה 50): שני גרדיים משער האשפות - במסכת עדיות מפרש למה הוזכר שם אומנותם ושם מקומם, לומר שלא ימנע אדם עצמו מבית המדרש, שאין לך אומנות פחותה מגרדי, שאין מעמידין ממנו לא כהן גדול ולא מלך, כדאמרינן בקדושין (דף 35 ע"ה), ואין שער בירושלים פחות משער האשפות, והכריעו בעדותן כל חכמי ישראל. ע"כ.

וְכֵן דוד המלך היה מן השפלים, וכן התחיל למלוך דוקא בשפלי שפלים, כמ"ש בשמואל (ה, כג, ט): "וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל אִישׁ מְצוּק וְכָל אִישׁ אֲשֶׁר לוֹ נָשָׂא וְכָל אִישׁ מֵר נֶפֶשׁ וַיְהִי עֲלֵיהֶם לְשֵׁר וַיְהִיו עֲמֹ כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ", וא"כ טענה זו מחזק את הענין.

וְעַכְפִּי אנו מצפים שהישועה תבוא בקרוב ונזכה להקריב קרבנות ולבנות בית המקדש.

במה שכתבנו כאן, נדחו כל הטענות שהובאו בספר פסקי תשובות (סי' תקס"א, אות ה, והערות 25-26). למשל, מה שטען שהמתירים סומכים על הראב"ד שאין כרת בזמה"ז, והלכה כהרמב"ם. וזה פשוט טענה לא נכונה, שמחלוקת הרמב"ם והראב"ד היא רק בעזרה, אבל בהר הבית גם להרמב"ם מותר, והמתירים הולכים רק בהר הבית, ולא הולכים בחיל. וכן שאר הטענות נדחים בכל מה שכתבנו כאן.

[טענה יב] אלו שעולים הם מהשוליים של החברה

שאלה: אלו שעולים להר הבית [בציבור החרדי] הם משולי השוליים של החברה, ודברים כאלו צריכים להגיע מגדולי ישראל [כך הוא טענת איזה עיתונאי].

תשובה: לו יצויר שזה נכון, אבל אין כלל בזה, יש דברים שבאים דווקא מלמטה, כעין שמצינו בבבא בתרא (דף י"ט) "כי הא דיוסף בריה דר' יהושע חלש, אינגיד. א"ל אבוא: מאי חזית? א"ל: עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה. א"ל: עולם ברור ראית".

וְכֵן מצוות תכלת בא מלמטה, ע"י במאמר **למה גדולי ישראל לא לובשים תכלת**, שגדולי ישראל בעצמם מעידים שדברים שלא היו נהוגים - לא יבוא מכוחם, וכל הקמת המדינה בא מהרבה יותר מלמטה כידוע. וזה סוד של לוט ובנותיו, וע"י מלבי"ם (סוף חות). ובוודאי שזה לא מצדיק לעשות עבירות ח"ו, אבל כאן מדובר במצווה גדולה, רק שזה בא מלמטה.

וְכֵן אמרו חז"ל (אבות, ג, ה) במקום שאין איש השתדל להיות איש, והיינו שאה"נ הדבר היה אמור לבוא מלמעלה, אבל מכיון שזה לא שייך לבוא מלמעלה, שהרי רוב גדולי ישראל לא רוצים לחדש מצוות שנתאפשר קיומן כעת, ממילא זה בא מלמטה.

ויש הלכות שבאים מלמטה, כמ"ש במשנה מסכת עדיות (פ"א מ"ג; הובא בשנה דף טו ע"ה): **הלל אומר מלא הין מים שאובין**

נספח: השב"כ בעד עליית יהודים להר הבית

יונתן אוריר, כיפה, י"ט תמוז תשע"ג

בהר הבית, סיפר, "בעבר נקראתי לראש השב"כ והוא נתן לי על הראש שאם לא נעלה להר לא נוכל לעמוד ולהיאחז בהר הבית. לפני חודשיים אמר לי ראש המחלקה היהודית שהוא מתגבר את הכוחות בהר והוא לא מבין למה יהודים לא עולים. אם בכירים מהשב"כ אומרים זאת אז מי אני שאתווכח? ערבים עושים את צרכיהם על ההר ומשחקים כדור-רגל, זהו חוסר מודעות של מנהיגי המדינה". עד כאן מדבריו הנרגשים.

היהודים לעלות להר. באירוע השתתפו רבנים ופעילים מרכזיים למען העלייה להר הבית.

אחד הרבנים חשף אמש בדבריו בכנס, כי השב"כ עצמו בעד עליית יהודים להר הבית. "ראש השב"כ וראש המחלקה היהודית אמרו לי שאם לא יעלו יהודים להר, אנו נאבד את האחיזה

בכנס בנושא הר הבית וזכויות היהודים לעלות למקום, חשף אחד הרבנים שיחה שקיים עם ראש השב"כ וראש המחלקה היהודית, בה הם טענו כי "אם לא יעלו יהודים להר, נאבד את האחיזה בהר הבית"

במרכז מורשת בגין התקיים אמש (יום ד') עיון בנושא הר הבית וזכות

נכתב בעזרהי"ת ע"י מורינו הרב שליט"א

מהדורא ראשונה: מנחם אב תשע"ז מהדורא שניה: אלול תשע"ח
מהדורא שלישית: כסלו תשע"ט מהדורא רביעית: ניסן תשפ"א

ניתן להשיג את הגליונות גם באתר 'בריתי יצחק'
וכן בדואר אלקטרוני TALMIDIM2@GMAIL.COM

וְעַתָּה בְּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה לְהִיּוֹת שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם
וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים:

דברי הימים-ב, 1, 10

